

Izhaja vsak ponedeljek in četrtek popoldne.

Stane za celo leto 15 L., za pol leta 8 L., za četrt leta 4 L. Za inozemstvo celo leto 35 L.

Na naročila brez dopolne naročnine se ne moremo ozirati.

Odgovorni urednik: Polde Kemperle

GORIŠKA STRAŽA

Štev. 23

V Gorici, v četrtek 20. marca 1924.

Let. VII.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se računajo po dogovoru in se plačajo v naprej.

List izdaja konsorcijska GORIŠKA STRAŽA. Tisk. Juch v Gorici via Morelli 16.

Uprava in uredn.: ulica Mameli 5. (prej Scuole).

NAŠ PRVI VOLILNI SHOD.

Govor kandidata dr. Besednjaka. — Izjava dr. Gabrščka.

Na dan sv. Jožefa se je vršil ob 4 pop. v Mirnu na prostem volilni shod slovenske stranke, na katerem se je predstavil naš kandidat Besednjak prvič svojim volilcem. Na zborovanje so prihiteli tudi zastopniki bližnjih občin. Videli smo na shodu odposlanca iz Št. Petra, iz Bilj, iz Štandreža, iz Renč in iz Vrha.

Otvoritev shoda.

V imenu volilnega odbora je otvoril shod gospod Anton Vuk, ki je poudaril, da je prišel čas, ko mora naše ljudstvo povedati javno in odkrito svoje mnenje, hiteti izpod domačih streh na plan in stopiti brez strahu s svojimi zahtevami pred javnost.

BESEDNJAKOV GOVOR.

Nato je podal besedo kandidatu dr. Besednjaku, ki je izvajal:

»Cenjeni volilci, dragi Slovenci! Ko otvarjamo prvi volilni shod na Goriškem, se vsi spominjamo onih nepozabnih dni iz spomladi leta 1921., ko se je slovensko goriško ljudstvo v sijajni disciplini dvignilo na plan, da izloči svoje prve zastopnike v rimski parlament. Bil je to trenutek, ko so goriški Slovenci dokazali pred vsem svetom, da so zrel in kulturni narod, poln življenske sile.

Program, s katerim smo tedaj stopili pred ljudstvo, je bil trojen: naroden, socialno-gospodarski in upraven, to se pravi avtonomističen.

Ideja občinske deželne in šolske avtonomije je bila v tistem času na dnevnem redu in je prožela široke plasti našega naroda. Mi smo se je oklenili s celim srcem in smo se zanj odločno borili.

Imeli smo zakonito pravico, se za avtonomije potegovati. Zakaj vse tedanje vlade so ponovno in slovesno izjavljale, da se bo v novih pokrajinah Italije ohranila obstoječa občinska, deželna in šolska avtonomija. Prvi, ki je dal novim pokrajinam tako obljubo, je bil Nitti v juliju 1919. in vse nastopne vlade so se držale dosledno dane obljube. Še več! Kralj sam je v svojem prestolnem govoru zagotovil našim krajem avtonomijo in tudi zakon, s katerim so se anektirale naše dežele Italiji, nam je zagotavljal avtonomijo. Naša borba je bila poštena torej in pravična, ker je slovena na trdni podlagi zakona. Tako je bilo z našim avtonomističnim programom.

Glede našega socialno-gospodarskega programa iz leta 1921 lahko rečemo, da je temeljil na veliki resnici, ki smo jo živo čutili v svojem srcu, da je slovensko ljudstvo po svoji ogromni večini kmetstvo in delavstvo. Kmet in delavec tvorita vogelni kamen, na katerem sloni ves slovenski narod. Zato smo rekli: prva naloga naših poslancev in naših organizacij mora biti ta, da gredo v boj za socialne in gospo-

darske pravice slovenskega kmeta in delavca.

Naš narodni program iz leta 1921. je bil jasek: kot Slovenci se moramo bojevati za slovenski jezik, bojevati se moramo z vsemi silami našega srca in našega uma, da se naš jezik na domačih tleh spoštuje, da se ceni in vpoštevava v šoli, v uradu in vsem javnem življenju. Slovenska kultura se ne sme le za silo ohraniti, ampak se mora krepko in žilavo razvijati.

Kaj so slovenski zastopniki dosegli?

S temi tremi programatičnimi idejami smo šli leta 1921. v volilni boj. Vi se boste vprašali: »Kaj so naši zastopniki v nastopnih letih dosegli? Kolikšen del programa so uresničili?« Slovenski možje in fantje, ki so v tej dobi pazno motrili potek našega javnega življenja, vedo, da se je izvršilo v goriški deželi tekem zadnjih let ogromno delo. Tega se izobrazene množice dobro zavedajo. So pa med nami tudi ljudje kratkega spomina. Ti se dajo begati in mešati od nasprotnih agitatorjev ki govore nevednežem: vam nič ne pomaga. Kaj so vaši poslanci pravzaprav dosegli? Nič in še enkrat nič!

Rad bi resnice hočem prav na kratko pobiti te nespametne ugovore. Prvo, kar moram poudariti, je to, da poslanci sami brez organizacije ne pomenijo mnogo. Le kadar se poslanec naslanja na krepko organizacijo, ki stoji za njim in z njim skupno dela, more vršiti pravo delo za ljudstvo. Poslanec in politična organizacija sta živa enota, ki se ne da ločiti.

Poglejmo torej, kaj je politična organizacija in kaj so naši zastopniki dosegli. Ne maram na dolgo razpravljati o delu, ki so ga vršili naši zastopniki eno leto v goriškem deželnem zboru skupno s predstavitelji italijanskega prebivalstva. Omeniti hočem samo par stvari. S pomočjo bivšega deželnega odbora je postavil naš kmet vničeno živinorejo zopet na noge, kar je bilo ogromne važnosti za naše ljudstvo. Deželni odbor je začel reformirati podeželske ljudske šole s tem, da je ustanovil na Goriškem na desetine stalnih kmetijskih tečajev, ki so postali strokovne nadaljevalne šole za kmetstvo mladino. S pomočjo deželnega odbora so dobile vse porušene občine brezplačne stavbne načrte, ustanovila se je zadruga za izrabo naših vodnih sil itd. itd. Ne maram dalje govoriti in naštevati, ker gre za stvari, ki so dobro znane vsakemu našemu človeku na Primorskem. Tako je bilo z našim avtonomističnim programom do jeseni 1922.

Gre za milijonske koristi.

Kaj so pa dosegli slovenski zastopniki s svojim socialno-gospodarskim programom? V odgovor hočem spregovoriti le eno besedo:

vojna odškodnina! Ali se ne spominjate odločnih in trdovratnih borb, ki so jih vodili slovenski zastopniki skupno z vsemi italijanskimi strankami za pravično izplačilo vojne odškodnine? Ali se ne spominjate, kako je tedanja vlada odklonila sprejemanje novih prošelj in hotela nižati in manjšati odškodnino v škodo naše dežele? Vi se teh časov spominjate, spominjate se pa tudi, da se je vlada pod pritiskom agitacijskega odbora vojnih oškodovancev, v katerem so bili slovenski zastopniki, tedaj udala in podaljšala rok za vlaganje prošelj, ter opustila vsaj za par mesecev nizanje odškodnin. Veste, kaj je to pomenilo? To je pomenilo težke milijone, katere je vlada izplačala ljudstvu, mesto dabi si jih bila prihranila. Če bi ne bili slovenski zastopniki in slovenska pol. organizacija nič, prav nič drugega dosegli ko to, bi bil že to prav velik uspeh za slovensko politiko na Goriškem.

Jaz Vas nadalje vprašam: Ali mislite, da izmenjava denarja, ki se kmalu izvrši, ne pomeni nič? go, zelo mnogo v gospodarskem življenju našega ljudstva.

Danes, ko je izmenjava že gotova stvar, se oglašajo naenkrat ljudje, ki pravijo, da je to njih zasluga. Mi se ne spuščamo v debate o zaslugah. Eno le poudarimo: da so se za izmenjavo začele boriti naše organizacije in da je izmenjava denarja izključna zadeva našega ljudstva, kajti znano je, da se denar italijanskim zadrugam ne bo izplačal. To je najboljši dokaz, da je izmenjava denarja uspeh slovenske politike. Zapomnimo si pri tem še eno: Če smo pripomogli k izmenjavi denarja, nismo rešili s tem le denarja kot takega ampak nekaj, kar je več: **naše celokupno zadržništvo.** Ali ni to nič?

Ze to, kar sem rekel, zadostuje, da pobijem nespametne ugovore nasprotnikov, ki vpijejo, da slovenski zastopniki niso nič dosegli in torej nima smisla voliti slovensko listo.

Ali naj začnem naštevati vse podrobno gospodarsko delo, ki ga je vršila naša organizacija s pomočjo poslancev dan na dan v korist goriškega ljudstva?

Ali naj govorim o kupih spisov, ki so šli skozi naše tajništvo v zadevi pokojnin, invalidnin, vojnega materiala, državnih davkov, poštnih hranilnice itd.?

Ni potrebno, kajti naše ljudstvo ve dobro, da njegova organizacija in njegovi zastopniki niso spali, temveč delali in izvrševali po svojih močeh socialno-gospodarski program iz leta 1921.

Kako je bilo z narodnim programom? Ali se je posrečilo čuvati koristi našega jezika v šoli, uradu in javnem življenju? V tej stvari moramo govoriti odkrito. Bila je doba, ko smo šteli čast in vpliv sloven-

skega jezika uspešno, prišli so pa nato časi, ko so padali po nas hudi in težki udarci. Do jeseni leta 1922. je bil slovenski jezik uradni jezik občine, slovensko je bilo uradovanje na dež. odboru, slovenska je bila šola, dosegli smo celo, da so se otvorile v Gorici in v par vaseh na Krasu nove slovenske šole, razprave na sodnji so bile za Slovence slovenske. To je trajalo toliko časa, dokler ni prišlo koncem 1922. do revolucije.

Po državnem prevratu

so se razmere na celem polotoku korenito spremenile. Fašizem je bil v enem samem zamahu prevrnil stare stranke in začel z revolucionarno močjo gospodariti v državi. Kakor vsaka revolucionarna stranka so imeli tudi fašisti svoj program, s katerim so hoteli preurediti državo. Ko gledamo danes na enoletno delo nove vlade, moramo priznati, da je dosegla marsikateri uspeh. Predvsem je vzpostavila v železniškem prometu Italije red in disciplino. Bili so časi tudi pri nas na Primorskem, ko so hoteli preurediti našo državo. Ko so se nazobali črešenju ali naplesali, je šel se vlak naprej.

Največji dosežanji uspeh Mussolinijev pa so različne pogodbe, ki jih je sklenil z nekaterimi državami.

Kar najbolj zanima naše ljudstvo pa je politika, ki jo je zasledovala nova vlada napram naši narodni manjšini. Geslo zmagujočega fašizma je bilo določeno in nedvoumno: interes Italije zahteva, da postanejo Slovenci zvesti in vdani italijanski državljani, zato jih je treba asimilirati, in sicer hitro in korenito. Razlike med Slovenci in Italijani morajo zginiti in zato je potrebna politika močne roke. Da bi zenačila nove dežele z ostalo Italijo, je nova vlada odpravila obstoječo občinsko in deželno avtonomijo, dodelila večino Goriške Vidmu in vpeljala v šolo, v občinske in državne urade ter na sodnije samo italijanski jezik. Misel je bila zelo enostavna.

V državi mora vladati povsod od juga do severa en sam jezik in Slovenci naj se temu čimprej privadijo, kar bo njim le v korist.

Po našem globokem prepričanju ni rodila ta metoda zaželjenega uspeha. Mi smo uverjeni, da se bodo o tem prej ali slej tudi v Rimu prepričali in iskali novih poti.

Kakor vidite, so se razmere v naši državi od leta 1921. do danes do dna spremenile.

Novi parlament.

Verna slika novih razmer bo tudi novoizvoljeni parlament. V njem stranke ne bodo več imele moči, zakaj vlada ne bo od njih odvisna.

Prejšnje stranke so vlade postavljale in podirale, kakor se jim

je zdelo potrebno. To pot se bo položaj korenito spremenil. Gospodar parlamenta in države bo vlada, ona bo o vsem samostojno odločala. Težišče vse politike se prenese od parlamenta na vlado. Parlament in poslanci bodo imeli nalogo, seznanjati vlado z razmerami v deželi, ji tolmačiti želje prebivalstva, dajati ji nasvete in staviti predloge. Na tej podlagi bo potem vlada, oziroma njena stranka sama odločala. Kakšna sprememba političnih razmer!

Kaj naj zastopniki slovensko-hrvatskega ljudstva store v tem položaju? Ali naj zataje svoje dosedanje delo in zavržejo svoj program?

Pošteni in značajni možje tega ne smejo in ne morejo storiti.

Nato je razvil dr. Besednjak socialno-gospodarski, upravni in narodni program, na katerem mora temeljiti naše bodoče delo, ter je poudaril naloge, ki čakajo slovenskega poslanca v novem parlamentu. Važne izjave dr. Besednjaka moramo radi pomanjkanja prostora odložiti za prihodnjo številko.

Govori dr. Fran Gabršček.

Po govoru dr. Besednjaka, ki so ga sprejeli zborovalci z dolgotrajnim burnim ploskanjem, je povzel besedo dr. Gabršček, ki je približno izvajal:

„Dragi rojaki, slovenski volilci!

Namenil sem se, da napravim zaključni sklep iz temeljitega in res izčrpnega govora našega kandidata. Iz njegovih besed je za vsakega razvidno, da imamo mi Slovenci svoje posebne gospodarske, socialne in narodne interese, katere moramo brezpojo-

no in za vsako ceno braniti z vsemi silami. Mi moramo poslati v parlament moč, ki so zrasli iz srede našega ljudstva, ki med njim živijo in poznajo zato vse njegove težave in potrebe. Kdo bi mogel boljše poznati naš narod kakor njegovi lastni sinovi? Kdo uspešneje brani njegove koristi? Zato bodo dne 6. aprila oddale trume slovenskih volilcev svoje glasove slovenski narodni listi. Kdor nosi v svojih prsih pravo narodno srce, ve kaj je njegova dolžnost 6. aprila.

Različni agitatorji hočijo po deželi in strašijo nevedne volilce z lažjo, da je slovanska lista protidržavna. Prav odločno in ogorčeno odklanjamo in zavračamo ta očitek, ki je lažljiv in naravnost obrekovalen. Naše ljudstvo ne nastopa pri teh volitvah raditega, da bi pobijalo državo in vlado, ampak le zato, da pridejo tudi Slovenci in Hrvatje do svojih parlamentarnih zastopnikov, do katerih imajo zakonito pravico. To naše stališče je sam ministrski predsednik Mussolini priznal za pravilno in ga potrdil. Če vam torej reče kak agitator, da je slovanska lista protidržavna, vedite, da laže in zapodite ga.

Na dan 6. aprila bo naš narod dokazal, da še živi na tej zemlji in da se hoče tu ohraniti z vsemi svojimi narodnimi posebnostmi, s svojim jezikom in slovenskim značajem tudi za bodočnost.

Volilci, slovenski rojaki, bodite močje značaja in poštenja in 6. april bo za goriške Slovence časten dan“.

Zborovalci so pozdravili konec govora z gromovitim ploskanjem.

Nato je gospod Anton Vuk še razložil volilcem način volitev, pozdravil zborovalce in zaključil lepo in mirno uspeli shod.

Nemčija nalaga še težje žrtve narodu.

Kaj pomeni nov denar za nemško ljudstvo? Trenutno pomeni nov denar za nemško prebivalstvo še hujše in trše pomanjkanje, kot je bilo dosedanje. Kajti cene vseh potrebščin so se silno dvignile, niso se pa dvignile obenem plače delavstva in uradnikov. Nemška vlada pravi, da je treba varčevati, zato se ne smejo večati več izdatki. Plače uradnikov ostanejo take, kot so bile, delavske morda tudi. Berlinska vlada hoče iti še dalje. Ona hoče odpraviti iz državnega proračuna primanjkljaj in izravnati stroške z dohodki. Zato je sklenila, da odslovi iz službe na tisoče in tisoče uradnikov, in med njimi celo take, ki so koristni in državi potrebni. Kakšna beda bo zavladala med brezposelnimi uradniki in njih družinami, si lahko mislimo. A to ni še vse: nemški industrijalci trdijo, da se ne bo nemško gospodarstvo nikdar okrepilo, ako ne bodo delavci več delali. Odpraviti je treba osemurni delavnik in delavci naj delajo v tovarnah po 10 ur na dan. Plače naj pa ostanejo nespremenjene. Šele tako bodo postali nemški izdelki ceni in jih bo mogoče izvažati v tujino, da konkurirajo z angleškim, francoskim in ameriškim blagom. Za Nemčijo ni druge rešilne poti.

Nova davčna bremena.

Berlinska vlada je zahtevo industrijalcev proučila in se na tihem odločila, da odpravi 8 urni delavnik. Ako bi vlada to storila, bi padla, tem nasečja delavska pridobitev nemške revolucije iz leta 1918. Delavstvo bi ogromno nazadovalo, kajti nahajalo bi se v istem položaju kakor pred prvo svetovno vojno. Berlinu so pa imeli še druge načrte. Da bi povečali dohodek države, so sklenili povečati davke. Poviški so velikanski, davčni vijak bi bil temeljito izprešal nemške davkoplačevalce. O kakem zvišanju plač pa ni bilo govora, ker bi sicer novi davki ne imeli pomena. Nemška vlada je imela torej trden namen

popraviti nemško gospodarstvo res za vsako ceno. Skozi bedo, pomanjkanje in lakoto svojega ljudstva si je hotela zgraditi pot k ozdravljenju.

Padale bi sicer žrtve v trumah, ljudstvo bi ginilo in propadalo od glada, toda na teh krvavih žrtvah bi se dvignila nova stavba domovine.

Padec vlade.

Proti temu vladnemu poskusu so se dvignile velike nemške stranke. Delavci so vstali v obrambo svojih pridobljenih pravic, očita jo vladi, da hoče popraviti finance samo na račun delavskega ljudstva. Vlada štiti interese kapitalizma. Majhna plača, večji delovni čas, novi davki bodo delavstvo ugonobili, kapitalisti bodo pa nadalje delali dobičke. Ako so žrtve potrebne, naj jih doprinesejo vsi, ne samo revno ljudstvo. Najprej je treba zagrabiti denar bogatašev, potem šele plače revežev.

Kakor delavci tako so se uprli tudi zastopniki uradništva. Vladi so se začela majati tla. Ko je videla, da je večina parlamenta proti njej, je razpustila parlament in razpisala volitve.

Kaj prinesejo nove volitve?

Nemške volitve bodo popolnoma predrugačile sedanji parlament. Stranke, ki so danes velike, se vrnejo iz volitev majhne, male stranke postanejo velike. Prvo, kar je gotovo, je to, da se bodo protidelavske stranke zelo okrepile. Francoski pritisk je vzbudil v Nemčiji protipritisk, francoski nacionalizem je rodil v Nemčiji srdito nacionalistično gibanje.

Nemški nacionalisti bodo v parlamentu precej močni in bodo zastopniki kapitalizma zahtevali 11 urni delavnik. Socialna demokracija bo precej zgubila in s tem zgubila delavstvo svojo glavno oporo. Do nemške volitve okrepile kapitalizem in ojačile najbolj srdit nacionalizem. V Nemčiji bo zavladala protidelavska reakcionarna doba.

Kaj se godi po svetu?

Obljubili smo, da razložimo bralcem pomen volitev, ki se bodo vršile v kratkem v Nemčiji.

Kakor smo že večkrat poudarili, je nemški narod pod strahovitim bremenom vojne odškodnine in železnim pritiskom francoske vojske skoro izkrvavel. Med tem ko so drugi narodi v Evropi po končani vojni lečili svoje rane in polagoma obnavljali svoje zrušeno gospodarstvo, je za Nemčijo pričela doba največjega trpljenja in vničevanja šele po vojni. Nemčijo so njeni sovražniki spravili na beraško palico.

Dolgo časa je trajalo, preden so Francozi začeli spoznavati, da ne bodo od upropaščene in obubožane Nemčije nikdar dobili vojne odškodnine in da je treba zato dosežanje politiko spremeniti. Sedaj študirajo in tuhtajo izvedenci antante, kako bi spravili razbite nemške finance v red in dali Nemčiji nekoliko oddiha, da pride zopet k sebi. Za države velja namreč isto kot za davkoplačevalca: ako davkoplačevalca oskubijo in izmozgajo, da ne more več živeti, ne bo mogel več plačevati davkov in vladina blagajna postane s časom prazna.

Nemčija se vleče iz močvirja.

Jasno pa je, da antantini strokovnjaki ne bodo mogli sami ozdraviti Nemčije, ako si nemški narod tudi sam ne bo pomagal. To so v Berlinu razumeli in zato so šli s pravo nemško korenitostjo na delo. Prva skrb, ki mori Nemčijo, je njena slaba valuta. Miljone in milijarde številke, o katerih smo poročali v »Goriški Straži«, so govorile za vse razumne ljudi naravnost strašen jezik. Vsi potniki, ki so se vozili skozi Nemčijo, so bili naravnost presunjeni od bede,

katero so videli med delavskimi in uradniškimi sloji nemške države. Berlinska vlada je proglasila načelo, da se mora valuta za vsako ceno ustaliti in poboljšati. Ustavila je tiskanje novih bankovcev in vpeljala v promet nov denar, za katerega so jamčile velike kmetijske organizacije s svojo zemljo. Nov denar ni bil torej pokrit z zlatom, ampak z gozdovi in njivami. Ta poskus se je Nemcem posrečil, kajti nov denar je postal stalen in ni več padal.

Zlat denar.

S 1. aprilom hoče nemška vlada vpeljati zlato veljavo, to se pravi zlato marko, ki je bo seveda prav malo tiskane, ker Nemčija ne razpolaga z velikimi zalogami zlata. Za trgovino je pa zlata marka velike važnosti, ker na zlati podlagi je mogoče sklepati kupčije brez strahu izgube. Kaj je posledica te spremembe? Da se začenjajo računati cene po zlati veljavi. V Nemčiji so cene vseh potrebščin silno poskočile, zakaj zlato je drago in plačati moraš milijarde papirnatih mark za eno zlato marko. Nemška vlada je uredila n. pr. železniške tarife po zlati veljavi in tako so poskočile silno cene voznih listkov na vseh železnicah Nemčije. Tujei, ki so se vozili po Nemčiji prej skoro zastoj, plačujejo danes za železnico več ko v domači državi. Za nemški časopis plačaš danes 1 liro 20 vinarjev, to se pravi šestkrat več ko v Italiji. Isto velja skoro za vse ostale potrebščine. Ta sprememba je za tujece pravilna, zakaj sedaj ne bodo mogli več živeti skoro brezplačno v Nemčiji.

DNEVNE VESTI

Pozor, volilci!

Če niste še dobili volilne legitimacije na dom, pojdite osebno na županstvo. Tam vam morajo izdati volilno izkaznico vsak dan od 9. ure zjutraj do 7. ure zvečer.

Na dan volitev pa mora biti v ta namen županski urad odprt od 7. ure zjutraj do 7. ure zvečer.

KONSORCIJ KRAŠKEGA VODOVODA

je imel v petek, dne 14. t. m. občni zbor v Sežani, na katerem je bil izvoljen novi upravni odbor. V ta odbor so bili izvoljeni za predsednika: Josip Žigon, župan v Komnu, za podpredsednika: Ludvik Mohorčič, posestnik v Sežani, za odbornike: Josip Peric posestnik v Vojsčici, Ludvik Širca, trgovec v Dutovljah in Franc Ferfolja župan v Selu; za namestnika Andrej Kante posestnik v Velikem Dolu in Franc Žerjal posestnik v Pliskovici.

VODOPIVČEV KONCERT,

ki se je večeraj na Jožefovo vršil v gorškem Trgovskem domu je sijajno uspel. Dvorana je bila polna, izvajanja večinoma izborna, navdušenje za našega domačega skladatelja prisrče-

no. Prejeli smo daljše, strokovno poročilo, ki ga radi pomanjkanja prostora priobčimo prihodnjič.

„BELE VRTNICE“ v GORICI.

Osrednji odbor dramatičnih odskov „Prosvetne zveze“ v Gorici pripravi ob zaključku dramatičnega tečaj na praznik dne 25. ob 4 pop. predstavi Wildhardtove slike iz življenja v dejanjih „Bele vrtnice“. Zelo zanimiva igra, ki bo nudila obilo užitka. Zato, pridite!

KINEMATOGRAFSKO LJUDSKO PREDAVANJE O JETIKI.

Društvo italijanskega „Rudečev križa“ v Trstu priredi prihodnjo soboto in nedeljo v Tolminu javno pomanjkanje o jetiki. Z nalašč v ta namen pripravljanim kinematografskim filmom se na nazoren način predočilo gledalci vse, kar mora vedeti, ako hoče se zdraviti in svojega bližnjega obvarovati težke bolezni, ki se je sedaj v vojski grozno razpasla. V nedeljo t. m. popoldne bo pojasnjeval slabo zdravnik dr. Serjun v Tolminu.

SEDEMSTOLETnica VSEUCILISCA.

Dne 2. maja praznuje vseučilišče Napolju svojo sedemstoletnico. Ustanovil ga je Nemeec Friderik II. Hohenštavski.

KNEZ SNEZNIŠKI.

Ob priliki slovesne priklopite Reke k Italiji, ki se je izvršila zadnja nedelja z vsem sijajem ob navzočnosti kralja samega, je imenoval kralj znanejšega pesnika d'Annunzija, ki je svoječasno zasedel Reko in pregnal iz nje Italiji neprijazno takratno vlado, za kneza Snezniškega (principe Montenevoso). Ime je vzeto po hribu Snežnik, ki nad Reko tvori mejo med Jugoslavijo in Italijo.

VROČEKRONI PRESTOLONASLEDNIK.

Angleški prestolonaslednik je pred par dnevi pri neki konjski dirki padel iz konja in se precej poškodoval. Je to že dvanajsta nesreča, ki je zadela princa pri raznih športnih nastopih. Angleško časopisje je vznemirjeno in je pričelo prositi prestolonaslednika, naj se v bodoče ne spušča več v drzne tekme ter se varuje z ozirom na svoj vladarski položaj.

Res čudno, da imajo hladnokrvni Angleži tako vročokrvnega prestolonaslednika.

„LAVORATORE“ ZOPET PRIČEL IZHAJATI.

V pondeljek je začelo v Trstu zopet izhajati znano komunistično glasilo „Lavoratore“. Svoječasno ga je bila vlada prepovedala. Prejšnji dnevnik izhaja sedaj kot tednik. Ker je mnogo komunistov šlo k fašistom, mu ne bo manjkalo gradiva za pouk o politični značajnosti.

POSLANEC GIUNTA SE ZOPET DVOBOJUJE.

Glavni tajnik fašistovske stranke poslanec Giunta je zopet v središču neke dušne afere.

Glavni komisar državnih železnic poslanec Torre, eden najodličnejših voditeljev fašizma, se je v nekem pismu nekoliko prezirljivo izrazil o posl. Giunta, vsled tega ga je slednji pozval sedaj na dvoboj. Taki spori v vodilnih fašistovskih krogih sedaj ob volitvah gotovo niso zelo prikladni. Mussolini ima res mnogo križev in težav.

ZVERINSTVO.

V Lipskem se je te dni vršila razprava proti 13 radikalno-nacionalnim pristašem takozvane nemške osvobodilne stranke (Freiheitspartei) obtoženim političnega umora. Vsi so bili obsojeni. Umor so izvršili z uprav zverinsko surovostjo. Umorili so nekoga Kadowa, ki je bil komunistični tajnik in so ga oni smatrali za ovaduha. Najprvo so nesrečneža upijani, potem so ga naložili na neki voz in odpeljali iz mesta. Med potoma so ga s palicami tako pretepali, da se je onesvestil. Potem ga je eden z nožem večkrat zabodel v spodnji del telesa in mu nato prerezal grlo. Drugi mu je z revolverjem prestrelil glavo. Tretji je prestrelil njegovi očesi. Ko so dospeli v neki gozd, so zažgali njegove papirje in razmesarjeno truplo zakopali. Potem so se zverine mirno vrnile in razšle.

To je znak naše slovanske stranke. Na glasovnici bo označen še s številko 12, ki je številka naše kandidatne liste. Zapomnite si to! Tega prečrtajte, druge pustite pri miru.

Kaj je novega na deželi.

ST. PETER PRI GORICI.

V naši vasi je priredil kavalir peternel shod, na katerem so bili prisotni večinoma trgovci in krčmarji, to se pravi ljudje, ki imajo patente. Zraven so prišli tudi radovedneži, ki so hoteli vedeti, kako izgleda kavalir peternel. Njegovo govorjenje je bilo klaverno, dolgočasno in zmešano. Bivši komunist peternel je začel bičati komunistično nevarnost in napadati svoje nekdanje politično prepričanje. Ljudje so se muzali in si mislili svoje. Nato se je spravil na narodnjake. Zbovalci so začeli zehati. Niti en človek mu ni rekel bravo, niti eden mu ni zaploskal. Mrzlo je bilo, kakor v grobu. Ko je videl vitez, da ni nikjer navdušenja, se je začel jeziti in mahati z rokami, kar je zelo razveselilo šempeterce. Ploskal ni nobeden. Nato je gospod vitez obljubljal vojno odškodnino in celo izmenjavo denarja. Ni nič pomagalo. Zbovalci mu niso verjeli in so ostali smrtno tihi. Niti eden ni ploskal. Nekateri so pa gospodu vitez začeli ugovarjati in eden mu je rekel: „Ti molči sedaj. Govoril bom jaz!“ Vsi navzoči so se muzali, gospod vitez je pa gledal debelo.

Končno se je pa vzdignil vitez Galeussig, in rekel: „Če se ga nobena ne oglasi k besedi, zoprem komicio!“ S tem je bil shod končan in 60 radovednih šempetreev se je vrnilo veselo domov. Tako slabega in polomljenega, obenem pa tako zabavnega shoda nismo še imeli. Gospod vitez naj nas le še obišče.

IZ ČRNIC.

(Grozna božjeropna tatvina). V noči med 17. in 18. marcem — od pondeljka na torek — so neznan brezbožneži odprli z vetrihi stranska vrata župne cerkve sv. Vida in so odnesli iz zakristije dva keliha, iz tabernakelja pa dva ciborija in kustodijo. Sv. hostje so raztresli deloma po altarju, deloma pa po cesti pred cerkvijo v smeri proti Ajdovščini. Ključce do tabernakelja so pustili v kropilniku pri stranskih vratih, skozi katera so nemoteno odšli. Ker ni zmogel takega grozovitega dejanja noben tudi najbrezvestnejši domačin in okoličan in ker so v ravno tej noči brezbožneži udarli tudi v vikarijsko cerkev v bližnjem Oseku, se po pravici sumi, da opravljata to grozovito nočno delo organizirana tolpa tatov, ki z avtomobili pride in zgine. Zda si je izbrala za svoj plen cerkev. Zato cerkvena oskrbnitstva pozor! Vse ukradene sv. hostje pa niso bile puščene v Črnicah; če bi jih bili zlikovci odložili še kje drugje ali jih iztresali iz ciborija medpotoma, naj blagovoli kdor bi jih našel opozoriti najbližjega duhovnika nanje. Daleč je padel človek, da mu niti Najsvetejše ni več sveto! Tukajšnje ljudstvo je nedopovedljivo žalostno in potrto.

— Po kratki, mučni boleznii je umrla v cvetju let, stara 21 let, gospa Štefka Kosovel, rojena Slamič, žena tukajšnjega posestnika. N. p. v m.!

IZ BRD.

(Občinske volitve.) Na 2. t. m. so se vršile občinske volitve v Kožbani. Gospod učitelj Toroš poprej navdušen Avstrijec, interniranec v Italiji, zopet navdušen avstrijski patriot, sedaj snópar, jutri komunist ali tiste stranke, ki bo imela večje korito je bil skupno z D'Ottonom in kompanijo, iztuhtal edino listo sestavljeno na način, ki je zagotavljal zmago Toroševih idej. Pa ko so kmetje iz Mirnika iztuhtali „kunšt“ g. Toroša in spoznali njegove namene so nastopili skupno z onimi iz Senika in Golobrdja kot en mož ter črtali iz glasovnice vse Toroševe snoparje in volili samo svoje ljudi, ki ne spadajo v Toroševe

vrste. Kljub vojnemu aparatu, kljub grožnjam, kljub bando najupljivnejših oseb, je zmagala lista Toroševih nasprotnikov in Toroševci so prišli komaj v manjšino. Ni mogoče dopovedati s kakšnim nosom je ostal Toroš, ki je bil gotov zmage, tembolj ker so se njegovi ljudje že krmili na ta račun. Zal nam je, da bo gornji del občine imel tako malo zastopnikov samo zato, ker mora plesati kakor mu gode Toroš in žal nam je posebno za Skrljevo, ker je ostalo le z enim zastopnikom samo zato, ker je šlo na limanice Torošu. — Občinske volitve so se vršile tudi v Biljani in Medani, v obeh občinah v znamenju velikega nasilja. O teh volitvah bomo še poročali.

KANAL.

Dne 30. t. m. se vrše pri nas občinske volitve. Fašisti hočejo na vsak način zmagati. Upamo pa, da se ne bodo posluževali metod briških fašistov. Uverjeni smo, da bo naš komisar Peternel preprečil vsa nasilja.

BASKA DOLINA.

V nedeljo 9. t. m. so nas obiskali visoki gospodje. V obč. uradu na Grahovem so delili podpore nekaterim, ki so imeli preteklo jesen po povodnji veliko škodo na zemljišču. Namignili so pri tem, da to še ni vse, da imajo še težko kaso za one, ki bodo volili s fašisti. Se moti, kdor misli, da bode z nami kupčeval. Vemo, da gospodje razpolagajo le z denarjem davkoplačevalcev; naj pravično delajo z nami in mi bomo najboljši državljani. Volili pa bomo po svoji vesti, kot vemo, da je prav!

KAMNJE.

Mislili in želeli smo, da se bosta obe zavarovalni društvi za govejo živino združili v eno, kar je splošna želja vseh faranov. Kljub živahni delavnosti članov obeh društev ni prišlo do združitve vsled čudnega nastopa nekaterih oseb. Pred vsem je stari predsednik odklanjal vsako združitve z utemeljitvijo, da ima staro društvo nekaj rezervnega zaklada. In da je preprečil združitve, je vplival na odbor, da je sklenil, da bodo imeli udje prvotnega društva I polletje zastoj (brez premije) zavarovano živino, kar je uplivalo nekatere ude, da so temu pritrčili na občnem zboru. No, sedaj imajo prvi uspeh, ker morajo že plačati eno kravo. Se eno, potem bosta obe društvi enako bogati in potem ne bo več ovir za združitve: Ljudje božji, pamet!

KAMNJE-SKRILJE.

Ob priliki poroke gosp. nadučitelji Janko-ta Vodopivec z gđ. Matildo Markočič so nabrali nekateri fantje za Slov. sirotišče v Gorici L. 20. Slično se je darovalo ob poroki Maksa Kravosa s Tineo Bajc v Skriljah za slov. sirotišče L. 32.

Bog poplačaj!

KAMNO PRI KOBARIDU.

Ob priliki pogreba blagopokojnega Ivana Maligoja iz Kamna, ki je še tako mlad nenadoma preminul ter zapustil žalujočo vdovo, sestri in bra-

ta, sta darovala g. župan Sokol Ivan iz Libušenj ter g. občinski tajnik Briginje Alojz iz Kamna, fantom pevcem iz Smasti, Ladri in Libušenj vsak 50 L. Fantje so pa ta znesek L. 100 darovali „Solskemu društvu“.

Hvala g. županu in tajniku, čast fantom.

Volilci!

Hranite volilne legitimacije, če ste jih že dobili potom županstva na dom!

DAROVI.

Za Slovensko sirotišče: P. n. g. Benedikt Ponž 30 L, Neimenovani Ročinjec 15 L.

Bog obilo poplačaj!

PREKLIC. *)

Podpisani Franc Rojc v Cerknem preklicujem vse zaljive besede, ki sem jih govoril o g. Josipu Bradaškija, Cerkno 12-III 1924.

Franc Rojc.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo samo toliko, kolikor zahteva zakon.

Motor na nafto 12-14 HP. v popolnem redu se proda takoj. Naslov pri upravi.

OKRAJNA POSOJILNICA v BOVCU.

r. z. z n. z. vabi k rednemu občnemu zboru, ki se bo vršil v nedeljo dne 30. marca 1924. ob 15. uri v uradnih prostorih.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo načelstva.
- 2.) Poročilo nadzorništa.
- 3.) Potrditev računov za l. 1923.
- 4.) Čitanje revizijskega poročila.
- 5.) Volitev načelnitstva in nadzorništa.
- 6.) Slučajnosti.

Opomba: Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se bo vršil eno uro kasneje drugi občni zbor na istem prostoru in z istim dnevnim redom, ki bo sklepal ob vsakem številu navzočih članov.

Načelnitvo.

KMEČKA HRANILNICA IN POSOJILNICA v Sv. KRIZU.

r. z. z n. z., sklicuje redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo 30. marca ob pol štirih popoldne v zadržni hiši v Sv. Križu št. 4 s sledečim dnevnim redom:

- 1.) Poročilo načelstva in nadzorstva.
- 2.) Prememba pravil.
- 3.) Odobritev računov za 1922 in 1923.
- 4.) Volitev nadzorstva.
- 5.) Slučajnosti.

Odbor.

Volilci, volitve so strogo tajne zato neustrešano vsi na volišče.

ZAHVALA.

Za mnogobrojne izraze srčnega sočutja povodom smrti naše nepozabne matere ozir. stare matere

TEREZIJE VIŽIN

izrekamo tem potom pristrčno zahvalo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so obiskovali pokojnico za časa njene boleznii ter ji skazali zadnjo čast.

Solkan, 19. marca 1924.

Družina Vižin.

Mlin s hišo v Istri na prometni cesti — slovenski okraj — je na prodaj radi bolezn. Naslov pri upravi lista.

STAVBENI TEHNIK, samostojna moč z dobrimi spričevali zmožen tudi knjigovodstva išče primerne službe pri solidnem podjetju. Dopisi na ured. »Gor. Straže« pod »Tehnik«.

Razpolagajoč s predpisano predizobrazbo iščem službe občinskega tajnika. Ponudbe oz. informacije na uredništvo »Gor. Straže« pod »Tajnik 29«.

HRANILNICA IN POSOJILNICA v SOVODNJAH (ob Soči), vabi svoje članke na izredni občni zbor, ki se bo vršil v torek dne 25. marca t. l. ob 10. uri predp. v občinskem domu.

Dnevni red:

- 1) Sprememba pravil.
- 2) Slučajnosti.

Ako ob določeni uri ne bo zastopan vsaj deseti del članov, se bo vršil čez 3 tedne ob isti uri, na istem mestu, z istim dnevnim redom drug občni zbor ki sklepa ob vsaki udeležbi.

Načelstvo.

VABILO

k izvanrednemu občnemu zboru **HRANILNICE in POSOJILNICE** za farno občino **KAMNJE**, reg. z. z neom. z., ki se bo vršil dne 25. marca 1924 ob 3 uri pop.

Dnevni red:

- 1) Sprememba imena.
- 2) Slučajnosti.

Načelstvo.

OGLAS.

Kmečka hranilnica in posojilnica v Šempolaju, naznanja, da se bo vršil redni občni zbor dne 25. marca t. l. ob 10 uri v kaplaniji.

Dnevni red:

- 1) Poročilo načelstva in nadzorstva.
- 2) Čitanje revizijskega poročila.
- 3) Potrditev računskega zaključka za l. 1923.
- 4) Sprememba pravil.
- 5) Volitev načelstva in nadzorstva.
- 6) Slučajnosti.

Načelstvo.

Manufakturna trgovina z izgotovljenimi oblekami in lastno krojačnico ALOJZIJ JERICIJO, Kanal Cenjenemu občinstvu naznanjam, da sem bogato založil svojo manufaktorno trgovino z najrazličnejšim moškim i nženskim blagom. Vsako naročilo izvršujem točno in po najnižjih cenah. Za obilen obisk se najtopleje priporočam.

Poztrežba točna. Cene nizke.

Zobozdravniški ateljè

Robert Berka

v Gorici, Via Dante št. 4, mnogoletni asistent pri občeznem zobozdravniku dr. Piklu. Sprejema v svojem ateljeju v Gorici, Via Dante 4, v jutranjih in popoldanskih urah.

NAŠ ZOBOZDRAVNIK

doktor Lojz Kraigher

specialist za bolezni v ustih in na zobeh. sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila

:: v Gorici, na Travniku št. 20 ::

Mobilije

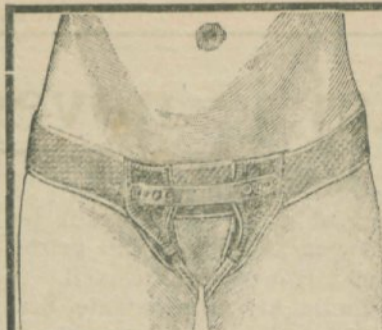
domačega in tujega izdelka po res znižanih cenah
NOVI VZORCI ... ZAPOREDNI PRIHODI
Pred nakupom obiščite zalogo
O. BERNT, Gorica

Piazza della Vittoria št. 21, Tel. 66

Spalne sobe - jedilne sobe - kuhinjsko pohištvo - železno in medeno pohištvo - predsobe - dvoranice - opreme »Club« - pisarne - stolice in naslanjače v veliki izbiri - mizice - otroški vozički - divani - matraci vsake vrste - vzmeti - kovinaste mreže itd. itd.

Kompletne opreme za gostilne, sanatorije in zavode

Preprodajalcem poseben popust
Sprejema vsakovrstna naročila in zagotavlja natančno in solidno izvršitev.

»ERNIA« ozdravljena

z najnovejšim pasom **BROOCK.**

Mirodilnica in dišavarnica

E. Grapulin-Gorica

naspr. ljudskemu vrtu, Corso Verdi 27.

PODRUŽNICA

Ljubljanske kreditne banke v Gorici

Corso Verdi »Trgovski Dom«

Telefon št. 50 — Brzojavni naslov: Ljubljanska banka.

Delniška glavnica	CENTRALA:	Reserva SH'S
in rezerve:	LJUBLJANA	Din.
Din. 50.000.000		10.000.000

Podružnice: Brežice, Celje, Černomelj, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4½%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje.

Najvišje cene plačam

za kože: lisic, kun, podlasic, zajcev, mačk, veveric, jazbecov i.t.d. i.t.d.

Nikdo ni pooblaščen — kupovati kože za mene

Walter Windspach

Gorica, Via Carducci št. 10

»Čevljarska zadruga« v Mirnu

ne bo več inserirala po listih, ker so njeni »ADRIA ČEVLJI« najboljša reklama.

POZOR!

POZOR!

na dobroznano domačo tvrdko

ANDREJ MAVRIČ

Via Carducci 3 — GORIZIA — Via Carducci 3.

Ima v zalogi raznovrstno moško in žensko sukno, platno, percal, zephirje, kor tudi veliko množino češkega blaga. - Domače in češko perje, volno, žimo, travo, bombaž, vzmeti in izgotovljene stramace. - Lastna krojačnica, katera sprejema vsako naročilo in izvršuje točno in po zmernih cenah.

Za obilen obisk se najtopleje priporoča cenj. občinstvu **ANDREJ MAVRIČ**

NA DROBNO!

NA DEBELO!

POZOR!!!

NA DOMAČO KROJAŠKO DELAVNICO!

V 12 urah izročim naročeno in izgotovljeno obleko po najnovejšem kroju. — Delo natančno in trpežno. Cena najnižja.

EMIL SAURIN

GORICA — Via Arcivescovado 7 (nasproti škofije — GORICA

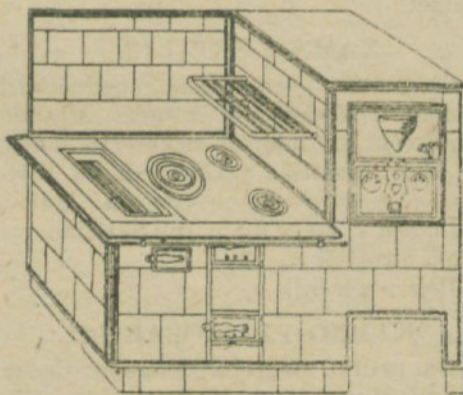
Trgovina z manufakturnim blagom in drobnarijo. Blago prve vrste.

Josip Štrukelj

stavbeni ključavničar

v Gorici, Piazza Cristo št. 1

prporočam občinstvu svoje v to stroko spadajoče izdelke. Imam tudi v zalogi različne štedilnike od L. 350 naprej, peč in kotle

po L. 170 do 250, peči po L. 45, rimske palice („Raibštange spagnolete“) po L. 3.60. Delo lično in solidno.

Pogodim se tudi za vzdavo štedilnikov in preskrbo majoličnih plošč tudi na deželi.

